

melyet szabályoznak a természet törvényei, amannak a lelke azonban a megfestesült tagadása a jónak, a morálnak, ő csak magát ismeri és saját elvetemült perversziásai kielégítéseért sovárog, ő saját önmagát kiközösíti az emberek sorából, ám ne ismerjük el mi sem embernek, hanem bánjunk vele fenevad módjára.

A büntetésnek többféle a célja. Ne feledkezzünk meg arról, hogy egyik főcélja a büntől való elrettentés is!

Büntessük meg ez emberteleneket keményen, a legkeményebben és gyorsan meg fogják látni Lombroso és társai, hogy mily kitűnő gyógyítószer egy jól megfont köté!

A »moral insanity betegek« (erkölsileg tébolyodott betegek) száma rohamosan fog apadni!

A Dobsinai jégbarlang.

Írta: Sztankovics Károly.

Kassa, augusztus 22.

Most, hogy néhány fővárosi napilap nemrég azt a rémhirt bocsátotta világgá, hogy a Felvidék gyöngye: a dobsinai jégbarlang veszedelemben forog: időszzerűnek vélem, hogy a barlanggal, mely a legnagyobb ismert jégbarlangja a világnak s így csodaszámba menő természeti ritkaság, bővebben foglalkozom. Ugyis oly kevés szó esik róla magyar lapokban s így szolgálót vélek tenni a nagy közönségnek, midőn a „Hiradóban“, e mindig igaz magyar lap hasábjain édes hazánknak ezt a paratlanul álló kincsét s annak vidékét röviden ismerteti óhajtom.

A jégbarlang Gömör-megye északi részében, Dobsina ősrégi bányaváros határában, az örökzöld gyönyörű fenyvesek régiójában 969,5 m. magasságban fekszik a tenger színe fölött. Hazánk egyik legszebb

a legtöbb állatfajt éppen az jellemzi, hogy a kicsinyek az anyjokat követik, nem az apjokat. Az apa inkább mint védő szerepel, ha a védelem esetleg nem is áll egyébből, mint csupán órködésből, vagy az ellenség figyelmének eltereléséből. Aztán meg az apák többnyire csapodárok, kivált a szárnyasok közt. A osibével a facán-kakas mit sem törődik; a nevelés gondja egészen a tyuké. Ilyen a fürjecske is, amely a hűtlen szeladonok mintaképe. — A fogoly ritka kivétel a tyúkfélék között. Hűséges házastárs és együtt maradt párjával, amíg katasztrófa nem szakítja szét gyöngéd viszonyukat.

A vén kakas folyvást éber: ő veszi észre minden veszedelmét; — ő exponálja magát, amíg a gyöngye fiókok anyjokkal együtt elsurrannak a gaz között; — s ha anya-fogoly valami baleset által elpusztul, a kakas magára meri vállalni az anyai gondokat. Ilyenkor persze kétségtelenül egyedül álló vezére csapatának. De ha a fogoly-mamát tartja meg a sors, akkor nincs különös baj; az öreg fogolytyúk gyönyörűen végzi tisztét egymagában is. Akkor az anyai kötelességeken kívül a gondos őrszerepe is az övé.

Homokos krumpli földekre tévednek egy helyen. Ott, a puha talaj tele van kaparással; ahhoz értő szem megismeri a fogoly kaparást.

Ahol a finom porhomok magába engedi a nyomot, ott a fogoly lábak hármast villája is látszik. — Fúrge oingolyán patán fel előttem, itt sütkérezik szívesen a

völgye, a dus pisztrángu Gölnicz mentén elterülő s különösen a Rákóczyak idejében oly nagy szerepet játszó sztraceni völgy mellett, mely sziklakba vésett bevágásával s kapujával egymagában is fenséges látvány. Maga a barlang azon nagyobb földalatti üregek egyike, a melyek igen nagy számmal fordulnak elő mészkőhegyeinkben. Ruffinyi Jenő dobsinai bányamérnöknek tünt fel legelőször az a nyílás, mely most is a barlang bejáratául szolgál. Különösen az ezen nyílás felől áramló levegő állandó hidegsége okának a kikutatása indította arra, hogy 1870. évi július 15-én, két társával Láng Gusztávval és Méga Endrével a megfelelő ovőeszközökkel ellátva a barlangba bocsátkozzék. Eleinte azt hitte, hogy egy nagyobb szerű cseppkőbarlangot fog találni s csak később vette észre, hogy valóságos jéghegyek között bolyong. Később furásokat is eszközölt s azt tapasztalta, hogy a barlangot minden oldalról jégfalak veszik körül. Egy ilyen ferdén lefelé tett furás alkalmával egy másik, ugyancsak jéggel telt részére akadt a barlangnak. A barlang tehát két nagyobb részből: egy felső nagy teremszerű s egy alsó, folyosó alakú üregből áll. A felső résznek az alapja egy óriási kb. 180—200 méternyi széles jégoszlop; ugyanezen jégoszlop alkotja a majdnem kör alakú alsó résznek a belső falait. Ugy a felső, valamint az alsó barlang több részből áll. Az egyes részeket gyönyörű fantasztikus jégalakzatok díszítik, melyek tündéri látványt nyújtanak.

A bejáratától nem messze, néhány lépésön át lefelé menve az u. n. „kisterem“-be érünk, ahol a „sirkövek“-hez hasonló képződményeket találjuk. Ezekből néhány lépésnyire van a „fatörzs“, egy 8 m. magas, 2,5 m. átmérőjű oszlop. Innen balra a „vizes“-re bukkanunk, mely káprázatóan illuzorius látvány! Mindjárt mellette egy új képződményt találunk, ez a „beduinsátor“. Majd egy óriási, vagy négy hektárnyi sziklaszirtes kráterszerű mélyedéshez jutunk, az u. n. „Ducsa-szakadás“-hoz, melytől jobbra van a kb. 10 m. magas, 120 m. hosszú s 40—60 m. széles „nagy terem“, a magányári korcsolyázásra is alkalmas vízszintes

jó meleg napon; játékos kedvvel üldözöm, hátha elfoghatnám, de biz csak kifáraszt s végre is lihegve hagyom abba a hajszát.

S ime, hogy megállok: nagy zuhogással emelkedhetik ki a krumpli föld gazosából egy fiatal kinőt tuzok. Amig mozogni látott, addig remélte, hogy tovább állok. Most gyanussá vált neki hirtelen való megtorpanásom: azt hitte, hogy észrevettem, sietett hát a meneküléssel, itt hagyván testvérét, amely még jobban elbujt.

Keresem, keresem, mert bizonyosra veszem, ahol volt az egyik, ott a közelben kell lenni a másiknak is. Ketecskén nevednek a tuzokfiak legtöbbnyire. Vak véletlen, hogy amint körben kanyarodva tiprom a száraz malom útját, megpillantom a lapuló nagy testű madarat.

Ugy a földhöz simu, hogy vakanturásnak nézném, ha éppen rá nem esnék a szemem az ő fényes csillogó szemére.

Több sem kell az én tuzokomnak. Abban a percben megérti, hogy ime, felfedték; egyet lök magán, kiterjeszti a szárnyát, neki fut a homoknak s a harmadik lépésre már elrugja maga alól a földet.

Most megint kedvemre bucsuzhatom, hisz, ezt is aligha viszontlátom. Minél messzebb repül, annál jobban irigylem a szárnyát.

Aztán, hogy eltűnik, ballagva megyek az árnyékos fásorba magam is — hűsölni.

Elég volt már a napfürdőből, az augusztusi kánikulából, amitől úgy rezeg, úgy delibábozik a levegő a magyar puszták fölött.

Bársony István.

sima jégével. Itt találjuk az „oltár“-t, az „új oszlop“-ot, a „kút“-at s a sziklafalon az „elefantfej“-et. — A nagy termet elhagyva a barlangnak, a Ruffinyi által fúrás útján s már fentebb említett folyosó alakú részébe érünk. Ez a baloldali v. Ruffinyi-folyosó, mely félkör alakú s vagy 200 méter hosszú; ennek belső oldalfala a már említett óriási jégoszlop, mely alapja a felső barlangnak, a kis és nagy teremnek. Itt gyönyörűen látni a jégtömegnek időszakonként való réteges növekedését. Bizonyosságul annak, hogy az egész tömeg valósággal jég, egy hosszú tárnát fúrattak; ezt a végén kápolnaszerűen kiszélesítették s a „léli király palotá“-jának nevezték el. Innen kiérve újra számtalan káprázató képződményt találunk; ezek között különösen a 10 m. magas, 18 m. széles „lugas“ érdemel említést. Tovább menve egy hosszú alagúton át az alsó barlang „jobb oldali folyosó“-jába jutunk, a melynek egyik oldalát a már említett jégfal, a másikat hatalmas sziklafal képezi. Ez a mészkőből álló sziklafal az idők folyamán vizerőművi úton kivájódott. Ezt a mély sziklatörmelékes sötét s így borzalmas üreget „pokol“-nak hívják s a szélén levő fantasztikus jégképződményt „Lucifer“-nek. Ezt elhagyva az „orgoná“-hoz jutunk. Ezt pedig a gyönyörű „jégfüggöny“ követi. Az utolsó szebb s említésre méltó képződmény a „Niagara-zuhatag“. Innen lépcsőzetten át ismét a felső barlang kis termébe érünk s a bejáraton át hagyjuk el a földalatti tündérpalotát.

A barlang jégképződését illetőleg eltérők a tudósok véleményei. Krenner tanár szerint ugyanis a mostani alsó- és felső barlang egy óriási egészet képezett s csak az u. n. Ducsa-szakadás osztotta két részre. A jégképződés szerinte úgy történik, hogy a barlangnak észak felé nyíló s meglehetősen magasan fekvő nyílásán át a zord telek folyamán beáramló hideg levegő a dűsnővényzetű hegyen átszivárgó vizet állandóan fagyasztja. S hogy a barlang még sem telik meg egészen jéggel, annak oka az, hogy a meg nem fagyasztott viznek az alsó barlangból természetes lefolyása van, a minthogy a barlang alján fényleg ott találjuk a hidegvízű Ducsa-forrásokat.

Ruffinyi szerint a Ducsa-szakadás az óriási barlang nagy részét összerombolván, a barlangban két nyílás keletkezett: a most is bejáratul szolgáló s a meg nem közelíthető szűk Ducsa-nyílás. A két nyílás között jelentékeny magassági különbség lévén, a hidegebb levegő sulyánál fogva is állandóan beáramlik. Mihelyt beáll a tél, a hideg levegő a bejáraton át a Ducsa-szakadás felé tódul s az esetleg felmelegedett levegőt kiszorítja. A levegőnek ez a cirkulációja okozza a víz megfagyását s a fantasztikus alakok képződését.

A jég állandó megmaradása onnan magyarázható, hogy nyáron a légáramlás, ha nem is szünetel, de jelentékenyen csökken; mert a télen betóduló hideg levegő sulyánál fogva is megmarad a barlangban, úgy hogy nyáron is igen lassu, alig észrevehető olvadás áll be. A jégképződés általában véve évenként nagyobb, mint az olvadás, mely inkább párolgásból áll. A barlang nagy méreteinél fogva ez oly csekélység, melyet alig veszünk észre.

Sok évszázad fog még elmúlni, míg a barlangot a jég egészen kitölti. Hisz az ismert barlang területe 8875 m² s ebből csak 1775 m² a jég s a szikla szirtes rész 1700 m. Kőbirtalmát eddig pontosan nem számították ki, de a jégtömeg sulyát egy millió métermázsára becsülik.

A barlangot felfedezése után különösen a tudós világ köréből keresték fel többben s csak később kezdték nagyobb számmal látogatni a természet barátjai, turisták s így lassan ismertté vált az egész

világon. A látogatók száma évről-évre nagyobb, de még mindig nem oly nagy, mint a hogy e páratlanul álló természeti csoda megérdemelné. Mert míg pl. egy alpesi szépfekvésű városkát évenként 50—60 ezeren is meglátogatnak, addig a jégbarlang látogatóinak száma évenként átlag 3500. Pedig a barlang mellett egy virágzó telep is keletkezett, mely kies fekvésénél s kiváló jó levegőjénél fogva a magyar közönségnek ugyyszólván elsőrendű klimatikus gyógyhelyévé fejlődhetnék. A minthogy olcsóságánál s elég kényelmes berendezésénél fogva már most is többen keresik fel üdülés szempontjából. Különben régebben Dobsina városa s jelenleg a barlang s a telep bérleje minden lehető megtesznek, hogy ezt a gyönyörű helyet az állandó otttartózkodásra kellemessé tegye.

Hibáztatni csak a magyar orvosi kart lehet, ha pácienseit a bizonyára nem jobb levegőjű Gleichenbergbe, vagy nem tudom hova küldik, a helyett, hogy a mi Felvidékünk pompás rengeteg fenyveseibe küldenek. A dobsinai jégbarlangi telepen való nyaralást különben is hazánk természeti szépségeinek s történelmi nevezetességeinek a közelsége is érdekessé, kellemessé teszi. Igy pl. nem messze van a gyönyörű Tatra, a Királyhegy, az aggteleki cseppkőbarlang; Murányvára, Krasznahorka-Váralja stb. Hisz ugyis annyi pénzt viszünk ki külföldre utazás, üdülés, fürdőzés címén is, hogy annak egyrésze is oly tőkét képvisel, mely ha itthon marad, már csak a kivándorlást is csökkentené! Legyünk e téren is legalább mértékesen sovíniszták. Fordítsuk pénzünk egy részét hazai nevezetességeink megtekintésére, hazai vállalatunk pártolására. S a miről még a külföldi lapok is bár irigykedve — de lelkesedéssel irnak, mint pl. a jégbarlangról s vidékéről: azért lelkesedjünk elsősorban mi! Hisz hazai természeti szépségeinknek ismerete csak erősíti a haza iránt való szeretetet s az ahhoz való törhetetlen ragaszkodást.

A gyöngédség jutalma.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, aug. 21.

A tegnapi szentistvánnapi lóversenyen szenzációs házasságról beszéltek az előkelő világ urai és hölgyei. A házasság méltán keltett feltűnést már regényességénél fogva is, de meg a házaspár közti nagy osztálykülönbség nélkül is.

Zs. J. előkelő dunántúli földbirtokost, akinek Budapesten is háza van és aki rendszerint falusi birtokán tölti a tavaszt és nyarat és csak ősz utoljára költözik fel a fővárosba, az egész dunántúl ismerik mesés gazdagságáról és gavalléroságáról. Nyáron szorgalmasan gazdálkodik, a telet pedig, mint garzon ember, vidám szórakozások között tölti. Téli vadászatai közben gyakran beszokott térni úri társaságával a k—i vendéglőbe, ahol évek óta már nem egy vig murit csapott. A múlt télen megtörtént, hogy Zs. egy viharos éjjelen átázva és fázva tért be a kis vendéglőbe, ahol, mint rendesen, nagy örömmel fogadták. Csakhamar azonban rosszul érezte magát és a gyorsan előhívott orvos kijelentette, hogy Zs. erősen meghűlt és azonnal ágyba kell feküdnie. A vendéglős természetesen nem bocsátotta el kedves, úri vendégét, hanem saját hajlékában helyezte el a birtokost, aki két hétig meglehetősen súlyos betegen feküdt a vendéglős lakásán.

Ez idő alatt a vendéglős szép, fiatal leánya ápolta olyan gyöngédséggel, odaadással és figyelemmel, hogy Zs. mély hálával telt meg a szép és kedves leány iránt s ez a hála betegségéből történt felépülése után mély szerelemre változott át.

Ebből az érzelméből aztán nem is csinált sokáig titkot, hanem mindjárt megkora tavasszal megkérte a vendéglősleány kezét. A leány boldogan mondott igent és az eljegyzés általános bámulatot és irigységet keltett. Az esküvőt pedig most tartották meg közvetlen az aratás után, akkor, a mikor az irigy mamák már régen azt remélték, hogy a regényes házasságból semmi sem lesz.

Erről az érdekes házasságról beszéltek tehát a turfon tegnap, természetesen különféle kommentár kíséretében.

Megérdemli, hogy a mai önző, cinikus világban feljegyezze és megénekelje a krónikás.

Idegenforgalom hazánkban.

Kassa, augusztus 23.

— Saját tudósítónktól. —

Régi keserves panaszunk az, hogy minket magyarokat külföldön nem ismernek, vagy félreismernek. Hazánk idegen terrenum, a melyről már annyi valótlan irtak össze-vissza a külföldön, hogy Kináról sem kerülhetett annyi téves és ferde ismeret a köztudatba, mint mi rólunk a külföldön.

Legfőbb oka ennek az, hogy a külföld előtt Magyarország közönbös volt. Jobban érdekelte bármely kis balkán állam, mint Magyarország.

Hogy ez minő óriási kárunkra volt és van, talán felesleges fejtegetnünk. Mindnyájan érezzük az ismeretlenség bajait, kárait és a veszteséget erkölcsi és anyagi téren egyaránt.

Mert a míg egyrésztől nem tudnak erényeiről, másrésztől nem ismerik hazánk természeti szépségeit és a hegyeiben, erdeiben rejlő kiaknázatlan kincseinket, heverő és pangó gazdaságunkat.

Hogy ez továbbra is ne maradjon így, hogy a jövőbe ide tereljük a külföld utasait, évek óta képező megfontolás tárgyát és e kérdés szinte egy Budapest világvárossá fejlesztésével jelentőségének felismerésével.

És — bár hihetetlenül hangzik, de igaz, hogy körülbelül egy év óta, de különösen az utóbbi hónapokban, nagyot lendült az idegenforgalom Budapesten, mint mostanában. Igen sok francia, német, olasz de különösen angol keresi fel a magyar fővárost nem üzleti ügyekben, hanem hogy megismerje magát a várost, nevezetességeit és lakóit.

A muzeumokban mindenütt idegen szó üti meg az ember fülét és örömmel látja azt az érdeklődést, a melyet mi a külföldi látóivalók iránt szoktunk tanusítani.

Nos, okunk van reményleni, hogy ez az idegenforgalom nem efemer jellegű, hanem állandó és tartós marad és a fővároson kívül ki fog terjedni az egész országra.

Egy előkelő urakból álló társaság, a melynek élén *Eszterházy Mihály gróf és Dessewffy Gusztáv* képviselőházi titkár állanak, szövetségelt a világhírű *Coco* vállalat a magyarországi idegenforgalom emelésére. Reklámokkal és röpiratokkal fog dolgozni ez a köztársaság, a melyet haza-

fias kezdeményezéseért már eleve is őszinte hálla illet meg.

Már az eddig elért eredmények után is jogosan lehet bizni a vállalkozás sikerében, a mely anyagi jólétünk előmozdítását célozza.

NAPRÓL-NAPRA.

Apróságok.

Kép a jövőből.

Valamelyik Budapesti lapban olvastam a múltkor, hogy Prága felett ezer méter magasságban a levegőben összeütközött két léggömb.

Most még csak elvétve járnak és szállnak a ballonok, s mégsem férnek meg a levegőben, vajjon mi lesz majd akkor, ha feltalálják a repülés titkát, a kormányozható léghajót, s ha majd ezrivel fognak tovarepülni a léghajók. Valószínű, hogy gyakori lesz az összeütközés, a léghajó kisklás és egy-egy nagyobb szélvihar után a légi Távirati Irodának ugyancsak sok dolga akad majd, hogy a baleseteket a repülő szerkesztőségeknek megtáviratozza.

A reakció is nyilvánulni fog majd, mert XV. *Mihalik* Béla rfókapitány majd ukázt bocsát ki, a melyben tiltatik a levegőben a gyorsajtás, s aki ez ellen vét, azt a repülő rendőr irgalmatlanul felírja.

Gyakoriak lesznek a „Hé hopp“ kiáltások, s a madarak ezrei kénytelenek lesznek magukat elgázolás és baleset ellen biztosítani, iparos ifjaink pedig a levegőben rendeznek népünnepélyeket a szerencsétlenül járt, léggömbből kiesett emberek özvegyeinek felségelésére, s a márciusi ünnepségeken egy repülő banda fogja huzni a — Gotterhaltet.

A gombostű.

Hiába, a statisztikusok nem nyughatnak. Örökké kimutatásokat készítenek, lehetetlennél lehetetlenebb témákról. Nem régebben arról is olvastam egy értekezést, hogy történnek a szerelmi vallomások; elolvastam, s mikor az utolsó pontnál tartottam, csak arra voltam kíváncsi, kik lehettek azok a szájalomra méltó szerelmesek, akik egy ilyen javithatatlan statisztikus szemelátára és füle hallattára rebegték el vallomásaikat.

Most meg egy épen fantasztikus lajstrom került a kezem közé, a melyben ki van mutatva, hogy egy néhány száz esztendő múlva annyi gombostű lesz a világon, hogy az emberek kénytelenek lesznek valósággal tükön állani.

A statisztika szerint a legnagyobb gombostűgyár Birminghamban van és naponként 37 millió tűt gyárt, az európai gyárakban pedig naponként 86 millió darab készül. Száz év alatt négyszáz millió tű jön használatba, a mely horribilis mennyiségnek nagysága egyenlő a földgolyó nagyságával. Ki van tehát mutatva, hogy a föld nem is föld, hanem gombostű.

A statisztika olvasása után az ember kezdi magát úgy érezni, mintha csakugyan — tükön állna.

E témát különben ajánlom szeccszíós íróink becses figyelmébe.

Tromf.

Nem a kalabriásról van szó kérem, hanem egy haragos úrról, meg egy borbélyról. Ez a borbély olyan borbély, a ki humorizálni is szokott, borotválni azonban, dicséretére legyen mondva — nem tud. Az említett haragos ur is, felbőszült a rajta végzett nyuzási munkálatok miatt s dühöngve rivalt rá a felcserre: